KULTURSTYRELSEN

FREDNINGSVÆRDIER

GRØNNEGADE 12, PRÆSTØ

VORDINGBORG KOMMUNE

Besigtigelsesdato:	16.02.2011
Besigtiget af:	Maria Wedel Gjelstrup
Journalnummer:	2011-7.82.07/390-0001
Kommune:	Vordingborg Kommune
Adresse:	Grønnegade 12, 4720 Præstø
Betegnelse:	Grønnegade 12, Præstø
Fredningsår:	1982
Omfang:	*Forhuset (1855, opr. snedkerværksted, 1874 ombygget til beboelse)*

BYGNINGSBESKRIVELSE

Byhuset er beliggende i husrækken i Grønnegade, der ligger i forlængelse af byens torv.

Enetages forhus i grundmur, pudset over en sort sokkel og med heltag af røde vingetegl. Forhuset har en høj kælder, hvis murværk er kvaderdekoreret, gråmalet og adskilt fra stueetagen ved et profileret bånd trukket i puds. Muren herover er hvidmalet og afsluttet af en profileret gesims, trukket i puds, med tandsnit. Bygningen har mod øst en gennemgående port til haven. I facaden er portrummet lukket af en tofløjet port med fyldinger og en dør i midten. Den øvrige facade er opdelt i flere vinduesfag, og en fyldingsdør med overvindue. Både port og dør er malet i grå nuancer, og foran døren findes støbte trin og et sortmalet gelænder i jern. Over port, dør og vinduer er fladbuede stik. Vinduerne er hvidmalede, delt med sprosser, og foroven dekoreret med løvværk udskåret i træ. Under hvert vindue, i det kvadrede parti, sidder gråmalede kældervinduer.
Forhusets haveside er delvist skjult af et nyere sidehus. Muren er hvidmalet med en gul, muret gesims og en et årstal i jern - 1855 samt fire nyere termovinduer. Portrummet er åbent fra gårdsiden, hvor i væggen mod forhuset er udført i bindingsværk med sort træværk og gule tavl. I tagfladen mod gaden findes to nyere, brede kviste med hvidmalede termovinduer og zinkflunker. I tagryggen findes en vandskuret skorstenspibe. I tagfladen sidder et støbejerns vindue til hver side.

Indvendigt hænger forhus og sidehus sammen, både i stuetagen og på første sal. I forhuset ligger stuerne mod gaden, køkken og bad ligger mod haven. I midten fører en trappe fra entréen op til værelserne på første sal. I stuetagen er bevaret mange trægulve, ældre døre, brystningspaneler og pudsede lofter. Tillige er skorstenen bevaret. På første sal er der trægulve og gipslofter. Mod øst er tageetagen

uudnytter med understrøgne tegl. Under hele forhuset findes en kælder.

BYGNINGSHISTORIE

Denne grund havde indtil 1852 fælles ejer med Grønnegade 10. I 1855 solgte købmand Holger Grønvold et 9 fag langt bindingsværkshus til snedkermester J.F.E. Johansen, der i stedet opførte det nuværende forhus. Samtidig opførte han Grønnegade 11 til bolig, mens Grønnegade 12 blev indrettet til møbelmagasin og værksted. Bygningen rummede således byens ældste forretning.
I 1874 overtog snedkermester Hans Jacobsen ejendommen, og forhuset blev i stedet indrettet til beboelse. Samme ejer opførte i 1900 det nuværende sidehus til afløsning for et ældre side-og baghus i kridtsten.

Facadens grå nuancer på dør, port og det kvadrede parti har tidligere været blåmalet.

KILDER

Gamle huse i Præstø, Fredningsstyrelsen og Præstø Kommune, 1979

MILJØMÆSSIG VÆRDI

De miljømæssige værdier for forhuset knytter sig til den centrale beliggenhed i byen nær Torvet, der er en prominent placering. Gadens og Torvets belægning af brostes- og pigstensbelægninger udgør en autentisk atmosfære, og samler de omkringliggende byhuse til et homogent og traditionelt bymiljø.

KULTURHISTORISK VÆRDI

Bygningens kulturhistoriske værdier knytter sig til den oprindelige funktion som værksted for byens snedker. Dette giver sig til udtryk i de store udstillingsvinduer med snedker detaljer samt i trappen op til hoveddøren, som førhen førte ind i forretningen. Både vinduesrammer og det dekorerede løvværk i træ, knytter sig ved materialebrug og håndværk ligeledes til snedkerens håndværksmæssige færdigheder.

Det gennemgående portrum har ved sin højde og volumen en kulturhistorisk værdi, der afspejler portrummets tidligere vigtige funktion som en forbindelse mellem gaden og gården, hvor materialer og snedkerarbejder kunne fragtes ind og ud. Hertil kommer de

bevarede materialer med bindingsværk og synligt bjælkelag med loftbrædder, der afspejler en traditionel byggeskik.

Indvendigt findes kulturhistorisk værdi i den bevarede skorsten og markeringen af det tidligere ildsted.

ARKITEKTONISK VÆRDI

De arkitektoniske værdier knytter sig til facadens udtryk med porten, der dominerer som det største element, men alligevel er bearbejdet ned i detaljen mindre diamantfyldinger. Den øvrige del af facaden har en tydelig vandret opdeling, som opstår ved det kvadrede parti og det profilerede bånd, der markerer overgangen til den glatte pudsede overdel. Endvidere er der værdi ved afslutningen mod taget med gesimsens aftrapning, som lofter tagfoden et stykke ud fra facaden, samt til de store vinduer, der sammen med de spinkelt udførte detaljer gør facadens udtryk let.

BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

I bygningens ydre knytter de bærende fredningsværdier sig til facaden og portrummet med alle detaljer, herunder port, fyldingsdør, de store vinduer med dekoreret løvværk samt trappen op til hoveddøren.

I bygningens indre knytter de bærende fredningsværdier sig til skorstenen, markeringerne af ildstedet samt de bevarede traditionelle overflader og detaljer, herunder trægulve, brystningspaneler og døre.

ANBEFALINGER

Det anbefales:

- At facaden, der i dag er malet, i stedet kalkes, så bygningen vil fremstå med sin originale materialeholdning, og tillige harmonere med de øvrige kalkede facader i gaden.

- At gipslofter i køkken og på første sal fjernes, og at de oprindelige pudsede lofter frembringes.

- At termovinduerne på forhusets bagside udskiftes til vinduer, der stilmæssigt og arkitektonisk passer bedre med bygningens øvrige vinduer.

- At tidligere farvelag på facaden, ved en kommende istandsættelse, undersøges og bringes tilbage til de skiftende nuancer, der tidligere har givet facaden mere dybde.